

O jedné nadšené dámě, knihovně a knihách

Krajská vědecká knihovna v Liberci je vskutku knihovnou pro 21. století. Architektonicky výjimečná budova, jejíž plášť připomíná Zed' nářků, skýtá vedle tisíců knih také informační a multimediální centrum. Je to království ředitelky Dagmar Helšusové. A také její láska.

Mluvíme-li o tom, zda čtenářství v dnešní době prochází krizí, Dagmar Helšusová vášnivě nesouhlasí – v tom ohledu je plná optimismu. A hned přichází s příkladem: „Kdysi dětská knihovna sídlila v prostoru, kde byly naučné knížky na zadních regálech. Sedával tam u nich na zemi malý chlapec. Pořád jsme ho vybízeli, ať se posadí, jde si prohlédnout tu či onu knížku, ale on se bránil. Nechápal jme. Až jednoho dne vběhl do místnosti jeho

otec a strašně mu za to, že vůbec vstoupil do knihovny, vynadal. Vidíte, takže jsou i děti, které touží číst navzdory svým rodičům!“

Architektonický skvost

Krajská vědecká knihovna v Liberci vyrostla na místě někdejší židovské synagogy, jedné z největších ve střední Evropě, která byla vypálena v průběhu Kříšťalové noci v listopadu 1938. Základní

Atraktivní exteriér knihovny láká k jejímu prozkoumání zevnitř

kámen moderní stavby podle návrhu architekta Radima Kousala (který za něj následně obdržel řadu zahraničních architektonických cen) byl položen v roce 1997. Čtenářům se otevřela o čtyři roky později. Knihovna disponuje rozsáhlými fondy a dokáže uspokojit opravdu široké spektrum čtenářů.

Dagmar Helšusová je ředitelkou knihovny dva roky. V knihovnictví ale pracuje už od roku 1973, kdy z Vysoké školy strojní a textilní raději „zběhla“ k milovaným knížkám. „V knihovně jsem se zkrátka cítila nejlépe. Dodělala jsem si i odbornou knihovnickou maturitu. Když jsem byla v knihovně jen na půl úvazku a zároveň

Děti čtou, chyba je v rodičích!

Chodí si ještě lidé půjčovat knížky? „Myslím si, že čtenářů neubývá. Jen se některé věci změnily. Už nemusíte kvůli každé knize přijít do knihovny a hledat, jestli tam je, zjistíte to prostě z internetu. Zdánlivě návštěvnost knihovny klesá, ale ve skutečnosti je podle mě díky novým médiím dokonce vyšší. U nás máme kolem 31 tisíc registrovaných čtenářů a kolem půl milionu výpůjček ročně.“

Jestliže Dagmar Helšusovou přece jen přimějete hledat na dnešním čtenářství něco negativního, obrací hned pozornost

Můj cíl? Přivést co nejvíc dětí k četbě, obohatit jejich svět

jsem mohla být doma se svými dvěma dcerami, bylo to úžasné období. Dodnes máme skvělé vztahy. Obě rády čtou, samozřejmě.“

Kombinace výchovy dcer a knihovnické práce ji nějak samozřejmě motivovala k úvahám nad dětským čtenářstvím. Samozvzdělávala se v psychologii, v pedagogice. „Přivést co nejvíc dětí k četbě, která jim obohatí fantazijní svět, to vždy byl a stále je můj cíl.“ Letos Dagmar Helšusová odchází do penze. Ale nebyla by to ona, aby knihovnu opustila úplně. „Na půl úvazku budu pořád dětem půjčovat knížky. A nenápadně jim budu radit, kde najdou zajímavého hrdinu, ve které knize na ně čeká dobrý příběh.“

na rodiče. „Dřív bylo samozřejmé, že se doma s dětmi četlo. O Vánocích dostávaly desítky knížek, dnes už pro ně kniha pod stromčkem není atraktivní. Rodiče dětem ve volných chvílích raději pustí DVD. Neuvědomují si, že pokud se má dítě naučit dobře číst, to znamená opravdu rozumět čtenému textu, potřebuje načíst zhruba 3 až 4 tisíce hodin do věku devíti let. Jen tak může být dále vzdělavatelné, jen tak si bude umět z té spousty informací na internetu vybrat ty potřebné a smysluplné, jen tak si bude moct vytřídit inzeráty při hledání práce. Rodiče si většinou myslí, že od toho je tady škola, ale ta sama o sobě nemá šanci všechno zvládnout.“

Rodiče musejí pochopit, že číst s dětmi má smysl

Chodí sem děti, teenageři, studenti všech stupňů...

Smutným důsledkem je až 18 procent tzv. funkčně negramotných dětí, které vycházejí z devátých tříd. Ty vůbec nerozumějí textu, který čtou.“ Na druhou stranu ale Dagmar Helšusová hledá pro rodiče pochopení: každý chce pro své dítě to nejlepší a to, co sám nikdy neměl. „Knížky měli dnešní dospělí odjakživa, kdežto DVD a počítač ne. Myslím, že by se měly realizovat masivní kampaně zaměřené na dospělé, které by pomohly situaci napravit.“

Veletrh, přednášky, Leporelohra

Liberecká knihovna zaštiťuje celou řadu příležitostí, jak fenomén dětského čtenářství posilovat. Je součástí sdružení, které pořádá Veletrh dětské knihy, což je ojedinělý knižní festival i v evropském měřítku a těší se velké oblibě. Organizuje první bibliografickou lekci pro děti a mládež – všichni liberečtí třetáci dostávají šanci seznámit se s knihovnou. Připravuje tematické přednášky, které hojně využívají školy. Pracuje se tu i s dětmi z mateřských školek nebo s matkami, kterým ukazují, jak přivést předškoláky

Díky proskleným stěnám je interiér velice prosvětlený

ra tvořivosti a četby, vnímání krásy, povýšení prostoru. Přeju si, aby do něj návštěvníci zkusili vstoupit a na chvíli se zastavili.“

Knihy jejího srdce

Sleduje knihy a čtenáře všude kolem sebe, ale co čte nejraději sama Dagmar Helšusová? „Miluju Zahradu Jiřího Trnky. Snad nejvíc mě poznamenaly různé básnické sbírky – od Karla Šiktance, Jany Štroblové... Ze zahraničních autorů se vždycky ráda vrátím ke Dvanácti povídkám o poutnicích Gabriela Garcíi Marqueze. O tuhle knihu bych nikdy nechtěla přijít.“

Setkání s Dagmar Helšusovou je inspirací a nadějí, že knihy ani knihovny nevyhynou. „Možná jsem divná ředitelka knihovny, ale domnívám se, že přes všechny úkoly z oblasti informací a elektronických médií by knihovny měly být především oázami klidu a vzácného luxusu, jakýmsi tajemným prostorem, kde si lidé užijí krásné chvíle s knihou a nikdo je nebude vyrušovat. Knihovna konečniců může být i místem pro hezká setkávání. Neměla by ale

Věřím, že knihy a knihovny mají dlouhou budoucnost

ke knize. „Vážíme si toho, když se nám po těchto akcích hlásí noví čtenáři. A nesmíme je zklamat. Knihovník by měl sledovat, co dítě čte, a umět mu nabídnout další příběh, který ho posune dál. Nesmí ho otrávit knihou, jež by byla nad jeho schopnosti.“

Knihovna je ale otevřená i různým specifickým projektům: aktuálně (až do 14. 7.) zde probíhá interaktivní výstava Leporelohra Petra Nikla, Ondřeje Smeykala a dalších umělců. „Je to podpo-

suplovat mateřská centra, dětské koutky, videokavárny nebo rodinnou zábavu v obchodáckých, což si dnes lidé často myslí. Kéž si uchová svou zvláštní jedinečnost a bude i nadále pomáhat dětem s ‚povinnou výbavou‘ pro život. Vidím to na své čtyřleté vnučce: knížka je vzácný dar, který dítě potěší, pokud mu ho dáme do ruky ve správném rozpoložení a ve správnou chvíli. Dopřejeme mu tak poznat to kouzlo, které ho může doprovázet po celý život.“ ■